

Sygn. akt I Ca 193/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Katarzyna Powalska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku B. E. i D. E.

z udziałem (...) Spółka Akcyjna z/s w L.

o ustanowienie służebnością przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 13 marca 2013 r. sygn. akt I Ns 1046/12

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt I Ca 193/13

UZASADNIENIE

We wniosku skierowanym do Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli wnioskodawcy B. E. i D. E. wnieśli o ustanowienie na stanowiącej ich własność nieruchomości, położonej w miejscowości Z. przy ulicy (...) składającej się z działki gruntu oznaczonej w rejestrze gruntów Starostwa Powiatowego w Z. numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) służebności przesyłu na rzecz każdego z właścicieli urzędzenia przesyłowego zlokalizowanego na w/w działce, a nadto o zasądzenie od uczestnika (...) Spółki Akcyjnej w L. na swoją rzecz jednorazowej kwoty 34.496,00 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie opisanej służebności.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna w L. wniósł o oddalenie wniosku, podnosząc zarzut zasiedzenia służebności.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 marca 2013 r. wydanym w sprawie

I Ns 1046/12 Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli oddalił wniosek B. E. i D. E. oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższe postanowienie zapadło na podstawie ustaleń faktycznych, których zasadnicze elementy przedstawiają się następująco:

W dniu 17 grudnia 1964 roku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. Wydział Spraw Wewnętrznych na podstawie art. 35 ustawy z dnia z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. Nr 18 poz. 94 z 1961 r. ze zm.) wydało decyzję zezwalającą przedsiębiorstwu państwowemu Zakładom (...) w W. na przeprowadzenie budowy linii 110Kv poprzez nieruchomości osób prywatnych położonych na terenie budowy linii, zgodnie z załączonym do decyzji planem sytuacyjnym pomiędzy miejscowościami Z. - K.. Budowę linii miało zrealizować Biuro (...) w Ł. (...) - jako jednostka organizacyjna Zakładów (...) w W.. Na podstawie wskazanej decyzji Biuro (...) w Ł. wybudowało w lipcu 1965 roku linię 110Kv na odcinku Z.-K. . Jej odbiór nastąpił w lipcu 1965 roku. Jej użytkownikiem został Zakład (...) w Ł., jako zakład (jednostka organizacyjna) Zakładów (...) w W.. W późniejszym czasie przedsiębiorstwo państwowe (...) w W. zmieniło swą nazwę na „Centralny O. Energetyczny w W.”, a jego zakład - Zakład (...) w Ł. podzielony został na Zakład (...), zarządzający sieciami energetycznymi miasta Ł. oraz Zakład (...) zarządzający sieciami energetycznymi na terenie województwa, w tym linią energetyczną 110Kv -Z.-K..

Przedmiotowa linia częściowo przebiega przez nieruchomość stanowiącą obecnie własność B. i D. małżonków E., składającą się z działki gruntu położonej w Z. przy ulicy (...) i oznaczonej w rejestrze gruntów Starostwa Powiatowego w Z. numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli Wydział Ksiąg Wieczystych powadzi księgę wieczystą nr (...).

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku nr 14/ (...) /89 utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł.. Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego - (...) w W. na bazie jego zakładu - Zakładu (...) w Ł.. Nowo utworzonemu przedsiębiorstwu państwowemu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału p.p. - Centralnego O. Energetycznego w W.. W zarządzie nowo utworzonego przedsiębiorstwa znalazła się w/w linia energetyczna.

W 1991 r. Zakład (...) przeprowadził modernizację linii energetycznej, zastępując stare słupy wysokiego napięcia nowymi. Przebieg linii nie uległ żadnej zmianie. W 1993 roku przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa - Zakład (...) S.A. w Ł., który w 2008 roku zmienił nazwę na (...) S.A. w Ł.. W roku 2010, na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., (...) SA w Ł. została połączona ze spółką (...) S.A. w Ł. jako spółką przejmującą. (...) oddział w/w spółki otrzymał nazwę (...) SA Oddział (...). Przedmiot działalności w/w spółki stanowi m. in. dystrybucja energii elektrycznej.

Pismem z dnia 3 lipca 2012 r. wnioskodawcy wezwali uczestnika do polubownego załatwienia sprawy wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich gruntu i odszkodowania za utratę wartości gruntu wzywają (...) m.in. do podpisania umowy regulującej korzystanie z nieruchomości objętej postępowaniem.

Ostatecznie jednak do podpisania umowy między stronami niniejszego postępowania nie doszło.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Rejonowy stwierdził, że wniosek jest niezasadny i że podlega oddaleniu w całości.

Sąd uznał, że linia energetyczna stanowi własność (...) S.A. w Ł., gdyż uczestnik postępowania jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...), powstałego w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego - (...) w W. - pierwotnego użytkownika linii energetycznej. Sąd powołując się na ogólne zasady prawa cywilnego, w szczególności przepis art. 47 § 2 k.c. oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazane w treści uzasadnienia wywiódł, że urządzenia przesyłowe po ich wejściu w skład przedsiębiorstwa stanowią odrębną od nieruchomości rzecz ruchomą która może być przedmiotem obrotu cywilnoprawnego i stanowią własność podmiotu, który z własnych środków owe urządzenia wybudował. Jeżeli jednak urządzenia te nie mogą zostać odłączone od sieci stanowiącej własność przedsiębiorstwa bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości, albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany tych urządzeń to stają się one częścią składową sieci przedsiębiorstwa i zgodnie z treścią art. 47 § 1 i 2 k.c. pozostają własnością właściciela sieci, nawet jeśli zostały wybudowane ze środków innego podmiotu.

Sąd rozważył także kwestię własności urządzeń przesyłowych w kontekście art. 128 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lutego 1989 roku i wywiódł, że w zakresie posiadanej zdolności prawnej państwowe osoby prawne, wykonywały w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej. Do grona państwowych osób prawnych zaliczały się w szczególności przedsiębiorstwa państwowe (p.p.). Przedsiębiorstwa te pomimo posiadanej zdolności prawnej oraz zdolności do czynności prawnych nie były właścicielem zarządzanego przez siebie mienia. Właścicielem tego mienia pozostawało wyłącznie państwo. Zasada „jednolitego funduszu własności państwowej” wywierała skutki także w sferze posiadania. Zgodnie z akceptowanym przez Sąd I instancji stanowiskiem Sądu Najwyższego zasada ta oznaczała, że państwowa osoba prawna nie mogła przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień. Jednakże w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi miała pozycję taką jak właściciel, skoro zgodnie z treścią art. 128 § 2 k.c. miała prawo wykonywać w imieniu własnym względem zarządzanych przez siebie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej.

W konsekwencji wszelkie roszczenia, jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba. O ile zatem w relacjach wewnętrznych między Skarbem Państwa

a państwową osobą prawną, posiadaczem samoistnym nieruchomości państwowej było zawsze państwo, o tyle z punktu widzenia relacji zewnętrznych przedsiębiorstwo państwowe, które władało oddaną mu w zarząd nieruchomością powinno być uznawane za posiadacza samoistnego nieruchomości niezależnie od tego, czy była to nieruchomość państwowa.

Z powyższego w ocenie Sądu Rejonowego wynika, że w stosunkach zewnętrznych p.p. w zakresie zarządzanego przez siebie mienia państwowego powinno być uważane za posiadacza samoistnego, przy czym z uwagi na treść art. 128 § 1 k.c., skutki prawno-rzeczowe płynące z owego posiadania powstawały wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa.

Analogicznie - w stosunkach wewnętrznych pomiędzy przedsiębiorstwem państwowym a Skarbem Państwa, przedsiębiorstwo to do czasu nowelizacji art. 128 k.c. tj. do dnia 1 lutego 1989 r. nie mogło przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień.

Sąd także wskazał, że zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku nr 14/ (...)/89 utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł.. Przedsiębiorstwo to powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego - (...) w W. na bazie jego zakładu - Zakładu (...) w Ł.. Nowo utworzonemu przedsiębiorstwu organ założycielski przydzielił składniki mienia powstałego z podziału p.p. - Centralnego O. Energetycznego w W., a stanowiącego mienie państwowe. W ten sposób

w dyspozycji nowo utworzonego przedsiębiorstwa państwowego znalazła się linia energetyczna 15kV, przebiegająca przez działkę wnioskodawców.

Sąd podkreślił, że zmiana art. 128 k.c. nie spowodowała „uwłaszczenia” się państwowych osób prawnych na zarządzanej przez nich części majątku państwowego. Przekształcenie zarządu w prawo własności, w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na gruntach stanowiących własność państwa lub gminy, objętych działaniem ustawy z dnia 28 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79 poz. 464 z 1990 roku) nastąpiło

na podstawie art. 2 ust. 2 tej ustawy, z dniem 5 grudnia 1990 roku tj. z chwilą jej wejścia

w życie. Z tą samą datą grunty będące w zarządzie państwowych osób prawnych stały się dla nich przedmiotem użytkowania wieczystego (art. 2 ust. 1 ustawy). W przypadku pozostałych składników majątkowych, będących przedmiotem zarządu państwowych osób prawnych, które do dnia 1 lutego 1989 r. stanowiły mienie ogólnonarodowe ich przekształcenie w przysługujące tym osobom prawnym prawo własności nastąpiło na podstawie ustaw określających ich ustrój majątkowy. W odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych przepisem takim jest art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, mocą którego z ustawy o przedsiębiorstwach państwowych wykreślono zapis, zgodnie z którym przedsiębiorstwo państwowe mogło wykonywać wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji za

wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi i zastąpiono go normą, zgodnie z którą przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę. Tak więc z chwilą wejścia w życie opisanej ustawy tj. z dniem 7 stycznia 1991 r. przedsiębiorstwa państwowe z mocy prawa nabyły własność, wydzielonych im na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, poszczególnych składników mienia państwowego, tych których nie obejmowała ustawa z dnia 28 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości.

Z uwagi na powyższe Sąd stwierdził, że z dniem 7 stycznia 1991 roku przedsiębiorstwo państwowe - Zakład (...) w Ł., stał się właścicielem ruchomości w postaci urządzenia przesyłowego - linii energetycznej 110 kV zlokalizowanej na gruncie wnioskodawców oraz posiadaczem służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu, którą Skarb Państwa nabył w drodze zasiedzenia z dniem 31 lipca 1985 roku. W 1993 roku własność urządzenia oraz posiadanie służebności przeszły na rzecz Zakładu (...) S.A. w Ł., powstałego z przekształcenia dotychczasowego przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. W roku 2010, na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. (...) SA w Ł. (poprzednia nazwa to (...) SA) została połączona ze spółką (...) S.A. w Ł. jako spółką przejmującą. Zatem uczestnik postępowania, (...) S.A. w Ł. Oddział (...) jest od 2010 roku właścicielem w/w linii energetycznej i posiadaczem służebności gruntowej.

W tym zakresie Sąd powołując się na treść art. 305¹ k.c. podniósł, że przepis ten zaczął obowiązywać z dniem 3 sierpnia 2008 roku, dopuszczając możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów

o zasiedzeniu własności nieruchomości. Zgodnie z regułą *lex retro non agit* unormowania dotyczące służebności przesyłu znajdują zastosowanie wyłącznie do stanów faktycznych istniejących od dnia 3 sierpnia 2008 roku, a wobec braku przepisów przejściowych nie ma podstaw prawnych do doliczania od czasu niezbędnego do zasiedzenia służebności przesyłu, okresu posiadania tego prawa przed 3 sierpnia 2008 r. Przesłanką zasiedzenia służebności przesyłu jest bowiem posiadanie w/w prawa. Jednakże niemożność zasiedzenia przed dniem 3 sierpnia 2008 roku służebności przesyłu nie oznacza, że stany faktyczne stanowiące przesłankę zasiedzenia takiej służebności, istniejące przed w/w datą są całkowicie indyferentne prawnie. Sąd z powołaniem się na orzecznictwo dostrzegające w nowych realiach gospodarczych potrzebę dynamicznej wykładni niezmienionych przepisów Kodeksu cywilnego regulujących służebności gruntowe, podzielił koncepcję, zgodnie z którą przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Nabywana przez przedsiębiorstwo (w znaczeniu podmiotowym) w drodze zasiedzenia służebność gruntowa odpowiadała treści i funkcji nowo wykreowanej służebności przesyłu. Funkcją takiej szczególnej służebności gruntowej miało być bowiem zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa, a nie określonej nieruchomości władnącej.

Sąd wskazał, że służebność gruntowa o treści służebności przesyłu nie musi wykazywać jakiegokolwiek związku z nieruchomością władnącą, bo jej funkcją nie jest zwiększenie użyteczności innej nieruchomości (nieruchomości władnącej), będącej własnością przedsiębiorstwa przesyłowego, lecz zwiększenie użyteczności (ułatwienie funkcjonowania) przedsiębiorstwa jako takiego. Działalność przedsiębiorstwa przesyłowego nie jest warunkowana posiadaniem gruntów, lecz posiadaniem urządzeń przesyłowych, bez których funkcjonowanie tego rodzaju przedsiębiorstwa nie jest możliwe. W tym stanie rzeczy, służebność gruntowa o treści służebności przesyłu ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego wtedy, gdy umożliwia korzystanie z urządzeń przesyłowych, a nie wtedy, gdy zwiększa użyteczność konkretnej oznaczonej nieruchomości władnącej. Ponadto, powiązanie opisywanej służebności gruntowej z prawem własności do urządzeń przesyłowych powoduje, że przeniesienie własności tych urządzeń lub przedsiębiorstwa (w znaczeniu przedmiotowym), w skład którego owe urządzenia wchodzi skutkuje *ex lege* przejściem na nabywcę związanej z nimi służebności gruntowej.

W tym stanie rzeczy ustanowienie służebności przesyłu w celu właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na gruncie wnioskodawców jest zbędne, a wniosek w tym zakresie podlega oddaleniu.

Powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego apelacją w całości zaskarżył wnioskodawca D. E., który zarzucił mu:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 292 k.c. w zw. z art. 175 k.c. i art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz.U. Nr 28, poz. 256) poprzez nieprawidłową wykładnię, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 285 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 305¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 176 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, iż w niniejszej sprawie istnieje możliwość doliczenia okresu posiadania służebności przesyłu przez Skarb Państwa w okresie do 1 lutego 1989 roku do okresu posiadania przez uczestnika postępowania i jego poprzedników,

- art. 5 k.c. polegającej na uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia, w sytuacji gdy zarzut ten sprzeczny jest z zasadami współżycia społecznego,

2. naruszenie przepisów postępowania poprzez nierozpoznanie istoty sprawy,

3. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i wnioskowania. Przy uwzględnieniu tych zasad nie sposób bowiem uznać, iż uczestnik wykazał, że:

- przedsiębiorstwo państwowe w imieniu Skarbu Państwa, a następnie uczestnicy posiadali służebność gruntową w treści swej odpowiadające służebności przesyłu,

- doszło do przeniesienia posiadania służebności ze Skarbu Państwa (w imieniu którego władztwo wykonywało przedsiębiorstwo państwowe) na uczestnika wraz z przeniesieniem wszystkich nieruchomości i całej infrastruktury przedsiębiorstwa,

- wnioskodawca nie obalił domniemania dobrej wiary albowiem nie zaproponował żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie, co skutkowało przyjęciem dobrej wiary, w sytuacji gdy wnioskodawca złożył szereg wniosków dowodowych właśnie na okoliczność obalenia w/w domniemania.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wnosili o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie - w przypadku gdyby Sąd II instancji uznał, iż nie ma ku temu podstaw - o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania w I instancji na rzecz wnioskodawcy oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przyjmując za własne prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, należało stwierdzić, iż zarzuty skarżącego są bezpodstawne. Wbrew twierdzeniom apelującego, sąd a quo prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie przedmiotowej, należycie oceniając zgromadzony materiał dowodowy, trafnie wyjaśnił podstawę prawną orzeczenia, z przytoczeniem właściwych przepisów prawa.

W żadnym razie nie można zgodzić się z zarzutem, że Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 k.p.c.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena ta musi być zgodna z zasadami logiki, doświadczenia życiowego oraz uwzględniać całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. orz. SN z 6.11.1998 r, II CKN 4/98). Ocena dowodów przeprowadzona z zachowaniem tych reguł mieści się w granicach wyznaczonych przez zasadę swobodnej oceny dowodów.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy sprowadzał się do dowodów z dokumentów, które zostały przedstawione przez uczestnika postępowania. Dokumenty te w sposób nie budzący wątpliwości potwierdzają, że w 1965 roku na gruncie stanowiącym aktualnie własność wnioskodawców przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) w W. - Zakład (...) w Ł. - Rejon S. wybudowało urządzenie przesyłowe w postaci linii energetycznej 110 kV. Z lipcem 1965 roku zakład ten zaczął w/w linię wykorzystywać w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Stosownie do treści obowiązującego w 1965 r. art. 128 k.c., linia ta pozostała wprawdzie własnością Skarbu Państwa, tym niemniej służyła wyłącznie realizacji celów gospodarczych przedsiębiorstwa państwowego, jako odrębnej od państwa osoby prawnej.

Wbrew zarzutom apelacji, w sprawie niniejszej Sąd nie dokonywał zaliczenia okresu posiadania służebności przez Skarb Państwa, a stwierdził jej nabycie przed ten podmiot. Na możliwość tę wielokrotnie wskazywano w judykaturze. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyrażał pogląd, że jeżeli pod rządem art. 128 k.c. przedsiębiorstwo państwowe spełniło przesłanki wymagane do nabycia własności przez zasiedzenie, to własność nabywał Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe wyposażone w osobowość prawną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1993 r., II CRN 76/93, 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96 i 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, Uchwała Sądu Najwyższego z 22. 10. 2009 r., III CZP 70/09. M. Prawn. 2009, Nr 23, str. 1252).

Z treści art. 55¹ k.c., w którym zawarta jest definicja przedsiębiorstwa wynika wprost, że obejmuje ono oprócz nazwy między innymi własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń. Skarżący poza ogólnie sformułowanym zarzutem nie wykazał, aby linia napowietrzna przechodząca częściowo przez działkę wnioskodawców została wyłączona z majątku przekazywanego mienia poszczególnym podmiotom. Po kolejnych przekształceniach podmiotowych i własnościowych, służebność jako składnik przedsiębiorstwa stała się własnością uczestnika postępowania, co Sąd Rejonowy szczegółowo uzasadnił.

Marginalnie można jedynie wskazać, iż kwestia zaliczania okresu posiadania przez Skarb Państwa na rzecz aktualnych posiadaczy sieci energetycznych została szczegółowo i gruntownie wyjaśniona w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane w ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach dominium, a nie w ramach władczych uprawnień. Jeszcze przed podjęciem uchwały całej Izby Cywilnej z dnia 26.10.2007 r., III CZP 30/07, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone było stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1.2.1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.2.1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31.1.1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c. oraz ze względu na treść art. 128 k.c. nie mogły nabyć na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31.5.2006 r., IV CSK 149/05, niepubl. i z dnia 8.6.2005 r., V CK 680/04, nie publ., oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25.1.2006 r., I CSK 11/05, Biuletyn SN 2006, nr 5, s. 11 i z dnia 10.4.2008 r., IV CSK 21/08, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08). Stanowisko to Sąd Okręgowy

w pełni aprobuje i dalsze dywagacje odnośnie tego zarzutu, a przy tym i podniesionego przez apelujących - zarzutu naruszenia art. 176 k.c. i 5 k.c., z tych względów uważa za zbędne.

Za chybiony należy uznać również zarzut nierozpoznanie przez sąd istoty sprawy. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów prezentowanych w doktrynie, nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania wniosku albo pominął merytoryczne zarzuty uczestnika. Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie występuje, ponieważ Sąd I instancji wskazał przyczyny dla których oddalił wnioski o ustanowienie służebności przesyłu.

Za całkowicie pozbawione uzasadnionych podstaw należy też uznać podniesione przez skarżących zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego.

Co do zarzutów naruszenia art. 292 k.c. w związku m.in. z art. 4 ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, to wbrew sugestiom apelujących, w odpowiedzi na wniosek (k. 23-24) uczestnik zgłaszając zarzut zasiedzenia służebności gruntowej nie podnosił, że budowa linii prowadzona była w trybie tej ustawy. Decyzja zezwalająca na budowę linii wydana została na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. Nr 17 poz. 70). Objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie tego przepisu w celu budowy urządzeń przesyłowych, uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 § 1 k.c.) – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15, Biul.SN 2009/4/15, M.Prawn. 2010/8/460-463). Skutkuje to jedynie wcześniejszym (po upływie lat 10), aniżeli przyjął to Sąd Rejonowy nabyciem własności służebności w drodze zasiedzenia, co nie zmienia oceny skutków tego faktu i nie wpływa na rozstrzygnięcie.

Nie można zgodzić się również z zarzutem naruszenia art. 285 § 2 k.c. poprzez jego pominięcie. Wykładnia tego przepisu zaproponowana przez skarżącego nie odpowiada aktualnym realiom życia społeczno-gospodarczego, w tym związanych z zakładaniem i utrzymaniem instalacji wodnych, kanalizacyjnych, gazowych, telekomunikacyjnych i energetycznych przez przedsiębiorstwa dostarczające media. Wskazać należy, iż w ramach podejmowanych w judykaturze prób uwzględnienia tych okoliczności przy wykładni art. 285 § 2 k.c. ukształtowała się ostatecznie jednolita linia orzecznictwa Sądu Najwyższego, przyjmująca dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, a nabycie to następuje nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej, ale na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego (w znaczeniu podmiotowym). Ten nurt orzecznictwa zapoczątkowany został postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M.Prawn. 2006, nr 19. Podzielił go Sąd Najwyższy również w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, Nr 10, poz. 7, postanowieniu z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, niepubl., postanowieniu z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, niepubl., postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, niepubl., postanowieniu z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, niepubl. oraz w postanowieniu z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, w którym stwierdzono, że wykonywanie służebności odpowiadającej służebności przesyłu, służy zaspokajaniu zmiennych potrzeb gospodarczych, nieprzewidzianych w takiej skali w chwili uchwalania kodeksu cywilnego. Z powyższych względów, przy odwołaniu do wykładni celowościowej art. 285 k.c. i art. 292 k.c. uznać należy, że wystarczające jest ogólne odwołanie do statusu przedsiębiorstwa przesyłowego, jako podmiotu praw rzeczowych, oraz zbędne jest identyfikowanie oraz wprowadzanie do treści postanowienia zapisu dotyczącego nieruchomości władnącej, której jest właścicielem.

Nietrafnie podniósł też skarżący, iż w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia art. 305¹ k.c. Jest bowiem oczywistym, że w przypadku skutecznego podniesienia zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu przepis ten nie może być zastosowany. Taka sytuacja występuje w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, ponieważ uczestnik postępowania wykazał, iż posiada prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną.